

Папайненне і ўзбагачэнне слоўніка студэнтаў ідзе паступова. Заданні, звязаныя з узбагачэннем слоўніка, зводзяцца перш за ўсё да ўяснення або ўдакладнення сэнсу слова і выпрацоўкі ўмення ўжываць яго ў мове.

Пры тлумачэнні незразумелых слоў выкарыстоўваю наступныя прыемы:

- а) дэманстрацыя прадмета, малюнка, дыяфільма;
 - б) раскрыццё значэння слова пры дапамозе апісальнага тлумачэння;
 - в) тлумачэнне родавага паняцця праз выдавыя (напрыклад, прадпрыемствы — гэта заводы, фабрыкі, майстэрні);
 - г) увядзенне слова ў кантэкст;
 - д) раскрыццё значэння слова шляхам выкарыстання сінонімаў;
- Лексічныя практыкаванні, разумна спалучаныя з граматычнымі заданнямі, выпрацоўваюць у студэнтаў пачуццё стылю, развіваюць іх мову.

С. У. Кухта
Мінск

ВЫКЛАДАННЕ РОДНАЙ МОВЫ Ў СІСТЭМЕ ПАДРЫХТОЎКІ ЭКНАМІСТАЎ У ВНУ

Кожнаму з нас вядома, што адукацыя функцыянуе не толькі як працэс перадачы ведаў і ўменняў, але і як шлях развіцця інтэлекту і асобных якасцей чалавека. Таму арыентацыя на засваенне сумы ведаў недастатковая: важна сфарміраваць асобу, навучыць умемню арыентавацца ў сучасным патоку інфармацыі; разбірацца ў яе сутнасці, выходзіць імкненне да самаадукацыі, да самастойнага авалодвання ведамі. У гэтай сувязі асабліва актуальнасць набывае праблема прафесійнай накіраванасці навучання. У яе вырашэнні вялікім патэнцыялам валодае родная мова як універсальны сродак, з дапамогай якога забяспечваецца працэс навучання і выхавання ў вну.

Новая стратэгія рэфармавання вышэйшай школы патрабуе ўсебаковага, цэласнага вызначэння мэты і задачы курса роднай мовы. Істотна змяняцца акцэнтны ў навуцанні — арфаграфічны накірунак, а моўная асоба і, у прыватнасці, развіццё маўленчай сферы, фарміраванне прафесійных камунікатыўна-маўленчых уманняў і асобных якасцей студэнта сродкамі роднай мовы.

Стратэгічная мэта ўсяго навучальнага працэсу будучых эканамістаў багатыца ў гуманістычнай накіраванасці, творчым развіцці асобы і фарміраванні яго прафесійнай культуры. Таму мэтазгодна наладзіць навучальны працэс так, каб будучы эканаміст добра засвоіў не толькі асноўныя моўныя паняцці, але і навучыўся ўмеда карыстацца мовай, авалодаць тымі прыёмамі, якія неабходны, каб хутэй і якасна засвойваць інфармацыю з разнастайных крыніц, здолеў уздзейнічаць словам на розум і пачуцці сваіх суразмоўцаў. А гэта магчыма тады, калі студэнты будуць вывучаць мову не толькі як сістэму законаў, якія рэгулююць іх узаемадзеянне і скрытыя ў сваім механізме сістэмы, а як камунікатыўную з'яву, дыялектычнае адзінства матэрыяльнай структуры і грамадскага функцыянавання.

Аналіз сучаснай практыкі дае выснову сцвярджаць, што існуючая сістэма падрыхтоўкі будучых спецыялістаў накіравана на фарміраванне шэрагу

прафесійных маўленчых уменняў і асобасных якасцей эканаміста. Інакш кажучы, няспынна патрэбна ўдасканальваць моўную, лінгвістычную, камунікатыўную, моўна-эстэтычную кампетэнцыю студэнтаў.

Зыходзячы з мэт курса роднай мовы, бачыцца мэтазгодным ажыццяўляць рэалізацыю канкрэтных задач. Сярод іх найбольш важнае значэнне набываюць наступныя:

а) рацыянальна арганізоўваць выкладанне лінгвістычнага матэрыялу з улікам прафесійных камунікатыўна-маўленчых уменняў для іх далейшай рэалізацыі ў прафесійнай дзейнасці;

б) мець навуковыя веды пра законы і з'явы сучаснай беларускай мовы, яе лексічны склад, фанетычную сістэму і граматычны лад, дапамагчы будучаму эканамісту практычна авалодаць літаратурнымі нормаў і павысіць культуру іх маўлення, выпрацоўваць навыкі самастойнага аналізу моўных фактараў;

в) прылучаць студэнтаў для актыўнага валодання прафесійнай тэрміналогіяй;

г) удасканальваць маўленчую практыку студэнтаў для свабоднага валодання вуснай і пісьмовай роднай мовай;

д) засвойваць этычныя нормы маўлення, выхоўваць культуру суразмоўніцтва, а гэта азначае, што трэба удасканальваць моўную культуру як пазачык прафесійнай кваліфікацыі;

е) фарміраваць правільнае ўяўленне аб значэнні роднай мовы ў жыцці грамадства, беларускай нацыі, у станаўленні асобы чалавека;

ж) раскрываць духоўную сутнасць мовы, арыентаваную на развіццё і самарэалізацыю асобы.

Ні адна з пералічаных задач сама па сабе не з'яўляецца вызначальнай. Усе яны ўзаемазвязаныя, узаемазалежныя, узаемабумоўленыя і ў адзінстве раскрываюць працэс дасягнення мэты курса роднай мовы.

Такім чынам, асэнсоўваючы стратэгічныя арыенціры выкладання роднай мовы ў сістэме падрыхтоўкі эканамістаў у вуз, сутнасць прафесійнай накіраванасці разумеецца не толькі ў вывучэнні праграмных пытанняў тэарэтычнага курса, але і ў набыцці прафесійных моўных і маўленчых уменняў і навыкаў, уменне карыстацца беларускім словам для развіцця інтэлектуальных магчымасцей, узбагачэнне прафесійнага ўзроўню студэнтаў-эканамістаў.

І.І. Навасельцава
Мінск

СІНТАКСІЧНЫЯ І СТЫЛІСТЫЧНЫЯ ПРЫЁМЫ Ў ПАЭТЫЧНАЙ МОВЕ НІЛА ГІЛЕВІЧА

Манеру і стыль пісьменніка вызначаюць сінтаксічна-стылістычныя асаблівасці яго мовы. Сінтаксічная і стылістычная арганізацыя мастацкага тэксту набывае ў мове Н. Гілевіча функцыі выразных выяўленчых сродкаў, якія і даюць магчымасць ствараць адметныя па сіле эстэтычнага ўздзеяння творы. Безумоўна, тропы дапамагаюць дакладна і вобразна адлюстраваць